

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za čertert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za čertert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik. izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 8. prosenca 1869.

List 2.

Bogataju.

Vzdigni glavo na višave,
Na obnební strop oči,
Kjer v nezmérne se daljave
Naj bistrejši vid zgubi.

Štej, nevernik, tam svetove:
Reci, čiga luč' goré?
Kdo jih vlada, da nam dnove,
Da noči nam razsvetlé?

Kdo jih je ko prah razstresel
Čez obnebja veljki stop,
Nezmakljivo jih obesil
Na neba nezmírni strop?

Kdo v ozvezdja jih raztika?
Kdo nabira jih v verstó!
Kdo, prevzetnik! jih premika?
In z močno zderži rokó?

Kdo razméril jim je teke,
Kdo jih prvi v beg zagnal?
Kdo jih je v neznane veke
Z veličastvom obdarval? —

Pa zakaj bi po višavah
Tebi kazal moč Bogá?
Sej po morju, po gošavah
Vse ti oznanuje ga. —

Za zverine ino ptice,
Za vse bilatvo kdo skerbi?
Sóma, slona in mravljice —
Kdo vsak dan jih preživí?

Gledaj, misli, sklepaj, umi,
Če z nereda stri se red?
Taji, molči, ali pa sumi;
Vervaj, al zatri izved! —

Meniš, da, če v umu tvojem
Iskra vére več ne tli, —
Da, če trap v sercu svojem
Reče, da Boga res ni;

Da če tebe vest ne kazni,
Ne presune Božji meč, —
Da so Božji sklepi prazni,
Da zares Boga ni več?

Misli si izgnal skeleče,
Sodbe več se ne bojiš,
Več serce ti ne trepeče,
Torej zdaj Boga tajiš!

O, premodri pa nesrečni!
Vedi, Bog še le živi,
Bog mogočni vekovečni —
On svetove sam zderži.

On je solncu 'z nič pomignil,
Luni, zvezdam luč' prižgal:
On je tebe 'z praha dvignil,
Te z dobrotami obdal.

On z germenjem svet stresuje.
Da pregreha trepetá;
Strelam On zapoveduje,
On kroti vihar morjá.

Ravno ta, ki dež in toče
Čez nasetve razlije,
Tud pomigne, če le hoče,
In svetove vse razspé.

Ravno ta bo znóvič tebe
Sodil ojstro, kakor nas;
Klél pred sodbo bođeš sebe,
Da dvomiti več ni čas.

Ko bi mogel še dvomiti,
Tolaženje bi ti blo;
Al na večno občútití,
Kar si dvomil, to ti bo.

Tamkaj v breznu večne noči
Boš Boga že spoznoval,
Tresel se, in njega moči
Še v prekletvi spričeval.

Klél boš, da serce te pika,
Da še čutiš, da živiš,
Da pravica vsevelika
Te zderžuje, da terpiš.

Le pregreha oslepila
Je, zgubljeni! ti oči,
Um zaterla, umorila,
Ki celó Bogá taji!

Zbudi se in dvigni glavo,
Dokler tripa še serce,
Glej na zemljo, na višavo,
Slušaj, kaj stvarí uče!

Po vsih krajih bo donelo:
„Stvarnik, Bog, on vse zderži!“
Bo serce ti spet se vnelo,
Boš vesel, da Bog živi. P. P.

za dušo in telo. Sicer nam znamnja na političnem nebu nič veselega ne napovedujejo, ker se povsod vse pripravlja za vojsko, ktere nas ljubi Bog milostljivo obrvari!

Kako pa nam bode vendar novo leto le veselo in srečno, akoravno bi Bog v svoji modri, neizvedljivi previdnosti letos veliko britkega čez nas priti dopustil? — Sv. Cerkev nam lepo pokaže, kako se to zgoditi zamore. „In dano mu je bilo ime Jezus“, tako se bere v sv. evangeliji današnjega praznika, prvi dan novega leta. Sv. Cerkev hoče s tem reči, da le „Jezus“ je studenec prave sreče, pravega veselja; k Njemu se moramo obrniti, ako si želimo v novem letu sreče in veselja. Njega se nam je deržati v ljubezni in nepremakljivi zvestobi.

Tergovec si iše sreče v dobrem tergovstvu, kmet v rodovitni letni, narodnjak v pospehu narodnih pravic, deržavnik v vterjenji deržavnih podporenj itd.; nobeden pa ne more prave sreče in blagra v drugem imenu pričakovati, razun v edinemu imenu „Jezus.“

Ves blagor, vsaka prava sreča izvira od Jezusa in po Jezusu. Ni družega imena danega ljudém, v katerem bi se zamogli zveličati, pravo srečo najti, kakor le ime Jezus. Brez Jezusa ni prave sreče. Kdor pa ima Jezusa prijatla, ta bo našel mir svoji duši, to je, pravo srečo. Jezus je neskončno dober in bogat Gospod, ima naj vikši dobrote, zamore vse, Njemu ni nobena reč prevelika ali preveč. In to moč, to bogastvo bo On svojim prijatom delil. Česa bi torej še manjkalo njihovi pravi sreči?

Imej torej Jezusa prijatla! Kako pa? — 1. Iz serca ga ljubi! Sej to se spodobi in je dolžnost. O, kako On tebe ljubi, kako On skerbi zate, za tvoj blagor! Pomisli, kaj je On že vse zate storil, in dela za tvojo srečo! Ljubi ga torej priserčno! — Ako ga ljubiš, se boš njega spominjal vsak čas vedno z novega, — in imel si ga boš prijatla. — 2. Skazuj mu svojo ljubezen, spolnuj namreč njegove zapovedi. On sam pravi: „Kdor moje zapovedi spolnuje, ta je, ki me ljubi.“ Njegova zapoved, njegova volja naj ti bo vodnica v novem letu, in vedno, neprenehoma se trudi in skerbi, da ne na levo ne na desno ne zaviješ. Ako si pa vender tako nesrečen, da si mu nezvést postal, saj v zmoti ne ostani terdovraten. Hitro se obrni nazaj, nemudoma! Zbriši svojo nezvestobo s pokoro, in le še bolj terdno in določno se okleni Jezusa. Tako boš imel Jezusa prijatla. — 3. Zaupaj v Jezusa! Pričakuj vse od njega, sej „brez njega ne moreš nič.“ K njemu se torej obrni, njega prosi pomoči, da v svojih sklepih zvest ostaneš; njega prosi blagoslova za vse svoje djanja; varstva v nevarnostih in pred hudim. Čem več v ponižnosti od njega želiš, tem bolj boš spoznal, da je Jezus tvoj prijatelj. — 4. In slednjič: Daruj in izroči Jezusu, svojemu Gospodu,

Veselo novo leto!

„Veselo novo leto!“ Tako pozdravlja danes prijatelj prijatla, sosed soseda, tako pozdravlja tudi Danica danes vse ljube Slovence ter želi, da bi novo leto bilo vsem zares veselo, ter naj bi rodilo veliko blagra vsim

serce, življenje in vse svoje djanja. Kako lepo govori od tega sv. apostelj Pavel v listu do Kološanov (3, 17.): „Vse, kar koli delate z besedo ali v djanji, vse storite v imenu Gospoda Jezusa Kristusa,“ to je, v moči njegove milosti (gnade), in njemu na čast. Čem bolj torej svoje dela in terpljenje njemu zročas in daruješ, tem bolj ti bo vse po sreči šlo, tem bolj boš Jezusa prijatla imel.

Tako stori, in tako si imej Jezusa prijatla! In bodi zagotovljen, novo leto bo zate srečno in veselo, ne le za hitro begoče ure in dneve leta, temuč tvoja sreča in veselje bo stanovitno, bo večno.

Torej: vse v Jezusu — z Jezusom — za Jezusa: in ne bo ti nikakor spodletelo! F. J.

Darovanje sv. treh Kraljev.

(Dramatična čertica.)

Osebe: Najsv. Dete Božje.

Sv. Jožef.

Baltazar, kralj iz rodú Semovega.

Melhior, kralj iz rodú Kamovega.

Gašpar, kralj iz rodú Japetovega.

Godi se v okolici Betlehemski.

Prizor prvi.

(Cesta tik betlehemskega mesta.)

Jošef (počasi nastopi).

Zdaj mirno, sladko spava Dete Božje, —
Mar spava Bog? — verjetno ni, al je
Resnično: Ti Jehova na-se vzela
Slabosti naše si, in reve vse . . .
. . . In ona? Mati naj bolj blažena —
Pri njem bedi, ga moli, ljubi, var'je —
— Gospod! (pogleda navzgor)

Zakaj me z milostjo zasipaš,

Oh mene grešnika nevrednega?

Da sebi si izvolil me hranivca,

Da njej, Devici sveti, dal si me

Branitelja in varha slabega!

(Zagleda zvezdo — in ves začuden nadaljuje)

Mogočni Bog! — kak lepa svitlosajna,

Kako je to bogatožarna zvezda!

Doslej ni bilo viditi enake.

Prikazen nova je, pomena tud'

Brez dvojbe važnega; — oh jej! oh jej!

Pomika bliže se in vedno bliže! —

Mar to Mesija narojenega

Je zvezda, ki v njej nam v bukvah svetih

Povedajo preroki? „Zvezda bo

Iz Jakoba izišla! — Stoj! tu sem

Možje prihajajo. —

(Baltazar, Melhior in Gašpar nastopijo.)

Jošef.

No, v miru došli,

Možje popotni! Dá vam dobri Bog

Naj mirnovaren pot; potvanja cilj

Da srečno bi dosegli!

Baltazar.

Bože daj

In tebi, dobri mož, svoj blagoslov!

Jošef.

Mar niste v mestu našli si nočišča?

Kakó da noč vam služi mesti dneva,

Ljudjé navadno vender le po dné

Potujejo?

Baltazar.

Prijazen mož, ne prašal

Bi nas takó, da znal preblaženo

Bi moč, ki nas na našem potu vodi.

Gašpar.

Poglej navzgor, ne vidiš zvezde. ki

Spreminja temno noč v naj lepši dan?

Melhior.

Ki za seboj nas vabi nevstavljava!

Jošef.

Občudoval sem ravno to prikazen

Najvišjeja, kar vi ste zdramili

Iz sladkega me mišljevanja —

Baltazar.

Čuj!

Povej prijatelj, nam, al domačin

Si tega kraja?

Jošef.

Mojih je prededov

To mesto rojstno.

Melhior.

Ti gotovo veš,

Kdo novorojeni je Judov kralj?

Ker v Betlehemi srečnem prišel je

Z nebes na zemljo k nam.

Jošef.

Kaj pravite?

O kralju jndovskem ste govorili?!

Gašpar.

Prav da! zdavno nam obljubljenem

Mesiju —

Baltazar.

Glej tam zvezdo Njegovo,

O ktorej prerok je popeval, da

Izišla bo iz roda Jakoba —

Jošef.

O velik, velik Bog si Ti v nebesih!

Kdo bi ne čudil potom Tvoje se

Modrosti!

Melhior.

Čuj, povej, al veš, al pa

Ne veš, da ne mudimo se predolgo,

Ker hrepenenje naših željnih serc

Je nesterpljivo.

Jošef.

Le vtolaži se,

Moj dragi, že na cilju srečnega

Si potovanja —

Gašpar (mu naglo seže v besedo).

Oh, je res? Govóri —

Povej — oh pojdi — kaži — hiti z nami —

(Kralji vsi željni hočejo oditi in vlečejo Jožefa za roke.)

Jošef.

Poterpite trenutkov malo, in

Povejte mi, kako ste zvedili

Ta čin ljubezni Božje nepremerne?

Od kod ste prišli? Kaj in pa kakó?

Da hvalim z vami tudi jaz modrost,

Mogočnost in ljubezen Božjo!

Baltazar.

Jaz

Iz jutrove dežele daleč sem.

Kder biva Semov rod in kder Eláma

Potomci in Asurja, Arfaksada

In Luda in Aramovi otroci

Eazširjajo po zemlji se. Pomnožil

Je mnogobrojno se naš Semov rod:

Al žali Bog! pozabil v zemskem je

Mišljenji večnega Stvaritelja,

Zabredel in zagazil v žalostne

Globine s čudoredstva je v propasti,

V temoto černo Božjega neznanstva.

Pri vsem s'romaštvu duha vender pa

Je tlela zmiraj nada v njih in up

V bodočega Mesija, ki ima

Rešitelj priti, novo luč prinesti

Rodovom, srečo in veselje novo.

Sej že Adamu je obljubil Bog,

Da seme pride iz žene, ki bo sterlo

Strupeni kači glavo kdaj. Potem

Prerokovanja, ki jih vam, rodú

Abramovemu, dal je Bog o svojem

Maziljenci . . . kaj misliš, da neznana

So nam ostala, dsiravno v daljnih

Krajinah bivamo od vas?! Takó

Nam dobro znano je prerokovanje

O zvezdi iz roda Jakobovega!

Melchior.

Moj dom, kraljestva mojega rodú
Taj doli daleč proti jugu se
Razgrinjajo. Zakleti sicer po
Prededu Noi, v robstvo Semu in
V sužanstvo večno Japetu, je vendar
Sijala tudi nam prelepa zvezda
Rešitelja obljubljenega vsem.

Gaspar.

Rod Japetov, čigar očaki slavni:
Gomír, Magóg, Madáj. Jován in Tubal,
Mozoh in Tiraž so po blagoslovu
Očeta Noe-ta zaplodili
Premnogo, neštevilno množico
Narodov in ljudi, in ki posedli
So daljne kraje, in širjave dolge
V severu nepremernem — glej, iz tega
Rodú sem prišel jaz častit in slavit
Nam novorojenega Kralja Judov,
Ker Japet stanoval bo v Semovih
Šotorih, al kar isto je, vdeležil
Mes'janskega se bode blagoslova.

Jošef.

Al kdo vam čas naznanil je, povedal
Kdo vam je rojstva kraj?

Baltazar.

Poslušaj čuda

Mogočne Božje milosti! Jaz znal
Prerokovanje sem Danilovo,
Ki čas Mesijevega prihoda
Na tanko določuje; vedel sem
Kraljevo žezlo Judu da ne mine,
Ne vojvodstvo od njegovih ledij,
Dokler ne pride on, po njem ki ljudstva
Tak željno hrepenijo!

Čas pa ovi

Dotekel je: Da v Izraelu ne
Kraljuje zdaj potomec Judov več;
Posilnež vlada tuji, Idumejec,
Ta vest je šla ko blisk od ust do ust
Kroz mesta in dežele naše, krog
Palače gizdave in borne bajte
Potomstva Semovega vseh rodov
Bratinskih.

To premišljeval sem rad
In serčno hrepenenje dan na dan
Pošiljal gori v svitile sem višave,
Sem prosil vsako noč, da Bog dovoli
Edinim željam serca mi spolnitev!

Melchior in Gaspar (zajedno).

O Baltazar! ti govoriš povse
Takó, kar najni serci čutite
In veste!

(Konec nasl.)

Prihodnji občni cerkveni zbor.

(Mil. gosp. F. Dupanloup-a, škofa orleanskega.)

Že leto in dan se nadja cerkev in svet velikih reči.
Pred katoliškimi škofi, ki so se bili zbrali v Rimu ob-
hajati osemnajststoletnico mučeništva sv. Petra in slo-
vesni razglas več svetnikov, izrekli so bili sv. oče pa-
pež potrebo občnega cerkvenega zbora in ob enem raz-
odeli, da so se že določili kmali ga sklicati.

Naznanivno pismo papeževo je že prišlo 29. rožn.
lanskega leta, na praznik sv. aposteljnov Petra in Pavla,
so določili sv. oče v pisanji do vsih škofov keršanskega
sveta dan prihodnjega zbora in poklicali v Rim škofo
vesoljnega sveta.

Poznej so sv. oče še v dveh, res prav očetovskih
pismih zaporedoma povabili gerške nezedinjene škofo
in naše od nas ločene brate vsih protestantovskih ver-
stev, naj ne zamudijo prihodnjega cerkvenega zbora,
marveč naj si ga v prid obernejo ter se zopet lotijo
združevanja, ktero je cerkev že tolikrat poskusila, kar
je pa zaradi neugodnih časov vselej zopet zastalo.

Tedaj cerkveni zbor ni več le sama nada. Dopol-
njeno je prvo opravilo, ki je potrebno vsakemu zboru,

t. j. cerkveno-pravni (kanonični) poklic. In apostoljski
listi, že po vsem svetu znani, povsod z radostjo spre-
jeti, segli so globoko vsim do serca, čeravno ima se-
danji čas toliko pomislikov in smo v tako žalostnih oko-
lišinah: vse obrača pogled proti Rimu; celo malomar-
niki in sovražniki so pozorni, osupnjeni, ker čutijo, da
se nekaj velicega pripravlja.

In res, kar se pripravlja v Rimu in v cerkvi, je
dogodek redek, slovesen, da malo tacih; poseben vpliv
tega se ne da tajiti, in znabiti bo to naj imenitniša
zgodba v našem stoletju.

Pa nikar se čuditi takim besedam! Dobro vem:
reči, ki neizrečeno daleč segajo, zaznamjevale so za-
četek devetnajstega stoletja in njegov viharni razvitek;
hude prekucije so se dervile čezenj, in še unkrat smo
vidili pasti enega naj starejih prestolov evropskih; punti,
vojske so dervile narode; prišla je ura, ki ima rešiti
silno važna vprašanja novega in starega sveta. Vendar,
in celo v sedanjem veku, je še nekaj imenitnišega in
višega, kakor pozemeljsko sebične prizadevanje, kakor
žgeče zadeve političnih strasti: to so dušne potrebe
ljudstev, to so naj viša vprašanja, katerih odgovor je
važen za dušni mir in večni namen človeški.

In ravno zato je cerkev, — ktera se zdi tako maj-
hine veljave nekterim ljudem, ki menijo, da ima tako
majhen prostorček v današnjih družbah, da slišimo dan
danes politikarje resno svetovati, naj si svet ne beli več
glave zaradi nje — zato ravno je in ostane cerkev nar-
veličastniša moč na svetu, ker je dušna moč in Rim
osredje te moči; Rim, ki bo v kratkem gledal v svojem
zidovju te veličanske prisežne sodbe vsega katoličanstva,
ostane zmiraj po besedah svojega pesnika med vsemi
naj lepša in naj svetejša reč pod solncem: Rerum
pulcherrima Roma.

Kaj pa je vendar ta katoliška cerkev, kaj je ta
zbor, ki ima čez nekoliko mescev pokazati svetu tako
veličansko podobo?

Po zgledu več svojih častitljivih tovaršev, ki so že
razglasili po Francoskem in po raznih krajih keršanstva
pastirsko podučenje o tej reči, hočem zdaj jaz, ko pride
name versta, o tem govoriti. Opomnil vas bom, kaj so
občni cerkveni zbori, ki so nam že več časa iz navade;
povedal vam bom, kateri nagibi od zgoraj so nagnili sv. očeta
storiti ta korak, ki je naj nenavadniši in naj znamenitejši
papeževe vlade; potem bomo vidili, če ima kak vzrok
hrup, kterege je izbudilo naznanilo te odločbe papeževe
v nekterih hudovoljnih ali slabo podučenih ostroumcih,
podučil vas bom tudi o tem, česa je nam škofom, maš-
nikom in vernim po pravici pričakovati.

I. Cerkevni zbor.

Bog, pravi Bossuet, je doveršil med nami djanje,
ki brez vsake druge podslombe se opira le na Njega
samega, ktero obsega vse čase in vse kraje, in po vsem
svetu na znanje daje mogočno božjo roko in božjo oblast;
to je Kristus in njegova sv. Cerkev.

Na tem svetu tedaj, visoko nad človeškimi reči
in vendar globoko z njimi združena je duhovna družba,
dušno kraljestvo, kraljestvo posebne Božje naredbe, bolj
nebeško nego zemeljsko, in vendar je tukaj na zemlji
pravo kraljestvo, popolna družba, ker ima, kakor vsaka
družba, svojo vravnavo (organizacijo), svoje postave,
svoja opravila, svoje posebno življenje. To je družba,
ki je niso ustanovile človeške roke, ampak Bog sam,
in da obstane, ne potrebuje od nikogar pooblaščenja,
kajti njen poklic je svet, kakor je njen začetek svet,
in od tod ima vse svoje bistvene pravice. Popotnica je
na zemlji in ko tujka božjega izvira, kakor pravi dalje
Bossuet, in vendar krajica, kraljica duš: kjer ima ne-
žaljivi svoj sedež, ne sega sicer v svetne pravice, pa

ne odreče se tudi ne njim na ljubo svojim Božjim pravicam. Srečno se čuti, ako jej pride naproti svetna pomoč in nikakor ne zametuje njene zveze, toda dobro vé, ako je že le treba, da tudi brez nje prestane. — Svetnim oblastem ni na poti, pa tudi ne more odjenjati (udati se) temu, kar bi bilo njej na poti. To je splošnja, vesoljna družba, ki ne pozna nobenih mej gledé časa, niti mere gledé prostora. Hranilka nebeških zakladov — ima ona nalogo do konca dni deliti ljudem evangelsko resnico, in ta naloga, ta njen začetek in ta njena širjava jo stavi na svetu, ktereга je ona preobrazila, na ono mesto, ktereга nikdar nobena oblast ne bode imela.

Sej se očitno kaže na zemlji ta čudež: med vsemi človeškimi vladami, ki so le začasne, ki so omejene, spremenljive, od danes do jutri, stoji ta duhovna družba, dušna vlada, povsod razširjena, nespremenljiva, neograna: Cerkev.

Če natančneje pregledamo vstavo te družbe — in treba nam je to vsaj poverhoma naglo pregledati, da bomo prav razumeli naj slavniše opravilo njenega delanja, občni cerkveni zbor, — vidili bomo, s kako božjo umnostjo je Jezus Kristus združil pripomočke z namenom. Sin Božji, to je naša vera, je dal ljudem, ne za kak čas, ampak za vse čase, *omnibus diebus usque ad consummationem saeculi*, popolni nauk resnic, zapovedi in sv. naprav. In zaklad tega Božjega razodenja hrani keršanska družba, ki jo je imenoval naš Gospod svojo cerkev, *Ecclesiam meam*: vidna družba, ker sv. veri ni treba skrivati se, in vidna za vse čase, ker jej je zagotovljen obstanek do konca dni; in slednjič družba vesoljna, ker vse ljudi brez izjeme k sebi vabi in nikogar ne odganja.

Toda zaklad Božjega razodenja bi se ne bil mogel nespremenjen ohraniti od veka do veka, ko bi bil omahljivim in spremenljivim razlagam osebnega uma prepuščen: neogibna potreba je tedaj bila, vstanoviti naj višo učno oblast, to je nemotljivo veljavo (avtorito); kajti nobena oblast ne more v verskih rečéh tako visoka biti, nobeni se ne more človek tako zaupati, kakor taki, ki je nemotljiva. In to je, kar je hotel in doveršil vstanovnik keršanstva takrat, ko je, izročivši apostelnom njih nalogo, izrekel te-le besede, poslednje, ki so prišle iz Njegovih ust: „Kakor je Oče mene poslal, tako jaz vas pošljam. Pojdite, učite vse narode, keršujte jih v imenu Očeta, Sina in sv. Duha; učite jih spolnovati vse, kar sem vam zapovedal, in glej, Jaz ostanem pri vas do konca sveta.“ (Dalje nasl.)

Kaj bi bilo brez keršanstva.

Ko bi keršanstvo mahoma zginilo z zemlje, kako bi se potem ljudem godilo? Da na to vprašanje odgovorimo, pogledjmo prej, kaj keršanstvo dela. Keršanstvo rodi sedaj ravno tisti sad, ki je znan že 1800 lét. Dokaz za to naj se opira na zgodovino. Keršanstvo stori, da veruje kristjan terdno in zvesto v neskončno modrega Stvarnika vesoljnosti, ki vé vse razmere človekove njemu v prid obračati, in jih v resnici tudi obrača. Le keršanstvo more storiti, da ima verni kristjan tudi nasprotnika za svojega brata, da-si zmotenega, in da prenaša njegove zopernosti, sovraštvo itd. Stiskanim, preganjanim, delavcu, beraču je keršanstvo palica, na katero se opira. Keršanstvo vzame orožje iz rok morivcu, hudodelcu; stori, da spozná pregrešno hudodelstvo ter ga obžaluje. Keršanstvo in njegova moč mogočnim, bogatinom berzdá strasti, kadar se vzdigujejo v napuhu in hočejo podložnike kakor sužnje teptati in tretji. Keršanstvo stori, da spoznajo prekucuh, kako njihove toliko hvalisane pravila pripravijo človeštvo na kraj naj hujši revšine in končne pogube. Nočem več naštevati dobrot keršanstva, prašam naj le: ako bi mahoma zgi-

nilo to keršanstvo, kaj potem? Potem, smert sovražniku! v bližnjem ni več brat; stiskani obupa; berač plane kakor tiger nad bogatina; hudodelec hvali svojo hudobijo za junaštvo; mogočnej jih spravi, kolikor moč, pod svojo oblast, — iz človeka se naredi naj hujša zvér. Poganstvo se tedaj prikaže na dan, kakoršno je bilo pri Grekih in Rimljanih, ki so zategadel tudi poginili. Znano je, da keršanski narodi, kadar koliki so zapustili keršanstvo, so bili vselej strašansko ponižani. Vendar se ima keršanstvo dandanašnji za reč pristransko, ali se hoče celo odrivati, akoravno nam kaže zgodovina brez števila žalostnih nasledkov takega ravnanja. Mladost se hoče dostikrat odrejevati brezvrno, to se pravi, veruje naj se, kar se če, kaj ali pa nič. Ali mar to uči keršanstvo? Ne! Sovražniki naši bi sicer keršanstvo naj raji potrebili z zemlje. — Pa — kdo bi imel pri tem največ terpeti? Verniki gotovo ne, pač pa prostomiselniki, kajti, kedar skipé človeške strasti, jih ne bodo mogli zaježiti, njih izmišljarije se bodo razodele za pošastne spake in oni za zapeljivce, lažnjive preroke, za volkove v ovčji koži. (Po Volksztgi.) M—c.

Kozarec vode.

(Poslovenil J. Jereb.)

(Konec.)

Ko Marjeta vidi gospod očeta z dvema otročičema domú priti, zavpije: „Za Božjo voljo! kaj pa čete s tema početi? Sej je komaj toliko, da se dá preživeti — in zdaj ste še dva otroka privlekli. Ali bom šla od hiše do hiše prosit? In pa, ali morebiti nista otroka kakega potepuha, cigana, ali še celo razbojnika? Stavim, da še keršena nista!“

Zdaj počne mlado dete milo jokati.

Kako bote, gospod, to malo dete preživili, nadaljuje Marjeta. Koliko noči ne bom spala zavljo tega ubozega červiča. Sv. Devica! še šest mesecev ni staro. To je dobro, da imam v latvici še nekaj mleka; prec ga bom pogrela.

Neprevidoma je zginila Marjeti vsa nejevolja. Lepo jima je postregla, mehko posteljico napravila, kolikor je bilo moč.

To je vse dobro, pravi starka; pa vender le ne vém, kako se bota otroka preživila? Duhoven pa vzame evangelske bukve in bere s slovesnim glasom: „In kdor koli dá piti komu izmed téh naj manjših le kozarec merzle vode v imenu učenca, — resnično, vam povém, ne bo zgubil svojega plačila.“ (Mat. 10. 42).

Amen! odgovori Marjeta. Drugi dan je duhoven pokopal mrtvo truplo najdene žene.

Dvanajst lét potem šentpeterski duhovni pastir, sedemdesetletni starček, sedi pred svojo revno kočico in se greje. Bilo je proti koncu zime, prijazno solnce je sijalo na sreberno-bele lase dobrega pastirja. Blizo njega je 12letni fantiček brevir prebiral. Ne daleč od njega je pa 16letni mladeneč pridno delal na njegovem vertiču. Marjeta jih je opazovala. Kar neutegoma priderdra lep voz od Seville in obstoji pred duhovnovo hišico. Strežaj se približa starčeku in ga prosi kozarca vode za svojega gospoda.

Dragotin, pravi starček malemu fantiču, prinesi temu gospodu kozarec hladne vode; prinesi pa tudi vina. Potem stopi gospod iz kočije, imel je kacih 50 lét. To sta gotovo vaša vnučiča, nagovori fajmoštra. Sta še kaj več, odverne pastir; moja sinova sta: posinovljenca, se tako razume. — „Kako to?“ — Duhoven mu vse razlaga, kako je otroka dobil, gospod pa zvesto posluša. Kaj mislite, pravi na zadnje, s tema dečkoma storiti? — Dajte mi dober svet! reče duhovni pastir.

Stražna pridvorna častnika naj bota, odgovori ptu-

jec; in da moreta po svojem stanu pošteno živeti, mora vsak po tisuč cekinov dobivati. —

Kaj norčujete, jest sem vas le za dober svet prašal?

Verh tega se mora Vaša cerkev vsa iz novega sozidati in zraven cerkve nov farovž. Glejte, imam že načrt tu pri sebi. Ali vam dopade? ... Ko bo vse do delano, bomo imenovali: „Pri kozarcu vode.“ —

Kaj če to reči? Kako ... ta načrt ... te besede ...

Res, res, pravi tujec; jest sem Don Joze della Ribeira; tisti, kateri je bil pred 12 leti razbojnik Joze. Ušel sem bil iz ječe; časi so se spremenili; v prekučiji sem s kraljevo stranko potegnil, in zdaj sem, kakor me vidite, velik bogat gospod. Mene ste bili gostoljubno sprejeli, za moja otroka po očetovsko skerbeli. Tu pritisne svoja sinčeka na persi.

Po dolgem objemanji prime Don Joze duhovnega pastirja za roko, rekoč: No, duhovni oče! ali ste zadovoljni, kar sem Vam rekel, in da bomo novo cerkev: „Pri kozarcu vode“ imenovali?

Starček, namesto da bi odgovoril, se oberne k nekdanji godernjavki Marjeti in reče s slovesnim glasom: „In kdor koli dá piti komu izmed naj manjših le kozarec hladne vode v imenu učenca, resnično, vam povém, ne bo zgubil svojega plačila!“

Amen! pristavi Marjeta, ktera zarad joka ni mogla nič drugega spregovoriti.

Leto pozneje je bil Don Joze della Ribeira s svojim sinoma pri blagoslovljevanji cerkve sv. Petra: „Pri kozarcu vode,“ ktera je izmed naj lepših cerkvá v sevilski okolici.

Časnikarske laži, Montijeva oporoka.

Papežu sovražni časniki ne morejo že nehati gerditi in černiti sv. Očeta. Ker jim nimajo po pravici prav nič očitati, si pa izmišljujejo in lažejo, kar je tudi sicer njih naj večja moč. Ravno tisti čas, ko je bila prišla vdova obglavljenega Montija s svojim sinčekom v Florenco, si kar na celem izmislila „Gazzetta del popolo“: „Jezuitje so se v Rimu polastili Montijeve vdove in nje-govega sina, da bi imeli zopet dva nova Mortara. Toda upanje je, čenča dalje, da vlada italijanska bo rešila ta dva revčika iz njihovih pesti, z orožjem, če bo treba. Sej pa menda ne bo treba. Čemu tudi orožje, ko imajo vetrihe? Čemu vojake, ko so zavratni (skrivni) morivci dobri za žandarme? Vidi se, da dopisnik od svoje vlade predobro misli. — Da bi še bolj šuntali zoper papeža, hlinijo neko usmiljenje, pobirajo darove za vdovo in otroka; časniki pa z velikim pišem in vrišem naznanjajo imena v ta namen podpisanih. Tudi dobro, se bode vsaj vedilo, kateri da so tisti možiči, ktere je imenoval Monti na zadnjo uro „brezbožne zapeljivce, goljufe, izdajavce“ itd. — Odtegnili so sicer vdovo in dete, ter določili jima pomoč; toda mestne denarnice pridejo vsak čas lahko na kant in pomoč bo pri kraji: dozdeva se nam, da denar papežev in papeževih vojakov bi bil vse holj gotov.

Se čudniše jo je zabernil „Pungolo,“ češ, da Monti in Togneti ne bosta zadnja žrtev klerikalne surovosti v Rimu. In po tem vvodu na široko popisuje nekega Ajanija, kako zlata vreden liberallec in puntar da je, da se je združil s skrivnimi garibaldovci, da je zbral v svoji hiši cele kupe mnogoverstnega orožja itd. Kar ga enkrat zasači policija, ko je bil ravno s 35 svojih prijatlov v hiši. Ker se leti ustavlja, pokliče policija papeževe na pomoč. 17 jih je bilo v tem rovanji mertvih, Ajani s tremi tovarši pa zapert. In ker je sodba obso-dila te štiri „poštene, zlatoserčne patrijote“ na smert, meni Pungolo, da se bo Rim poderl, pa v ognji svoje laži ne spozna, da toži le hudodelce.

Čudno je res, ko obsojenci sami spoznajo, da

so krivi, da zaslužijo še kaj hujšega kakor smert, pa časniki še zmiraj kričijo zoper človeško in Božjo pravico, da so nedolžni. Kako preklicuje Monti svoje zločinstvo v pismu, ki ga je pisal svojemu sinu, svojim staršem in žlahtnikom, in kako milo prosi v pismu, ki ga je papežu pisal, sv. Očeta za odpušanje! Posebno ginljivo pa je njegovo zadnje, tako imenovano dušno sporočilo (testament), ktero hoče, da naj se prestavi v vse jezike, kakor da bi bil že naprej vedil, kakošno reč bodo počenjali hudobni časniki. Ker se mora vsakemu zadnja volja na tanko spolniti, podamo to oporo-roko tudi v slovenskem jeziku:

Jaz, Jožef Monti iz Ferme, 33 let star, idoč na morišče, kjer hočem izprati svojo krivico in mi je že skoraj pred sodbo Najvišega stopiti, naznanim vsim ljudem celega sveta te zadnje svoje besede, ki želim, da bi se prestavile v vse jezike, da bo moja smertna kaznen veliko veliko jih odvernila od napčne poti.

Ker me je pripeljalo moje hudodelstvo tako daleč, da moram umreti pod rabeljnov roko, preden zdihnem svojo dušo, vam vsim, ki ste zvedili zločinstvo moje v Serristori, z žalostjo naznanim te besede v ječi, kjer sem že večkrat vpričo več prič svoje obnašanje preklical in preklel.

Ko bi bil poslušal svojo vest, glas sv. vere, perve nauke, ki sem jih sprejel v svoji mladosti od svojih dobrih starih staršev, ktere zapuščam v globoki žalosti, ko bi se bil ogibal slabih tovaršev: nikdar ne bi bil te hudobije storil.

Sedaj spoznam, toda prepozno, in zato se obračam do vas, katerim sem dal pohujšanje s svojim hudodelstvom, in vas prosim, odpustite mi!

Oh! ljubite sv. katoliško, apostoljsko-rimsko cerkev, ker razun nje ni zveličanja.

Oh! koliko tolažbe je imela moja duša že več dni, odkar sem se približal sv. zakramentom, ki jih je postavil naš Gospod Jezus Kristus! Sama katoliška vera odpira vrata nebeške vernikom: vse sekte pa imajo le laži, skrivno morjenje in smert. Že sem pisal sv. Očetu, svojemu vladarju, prosil jih, naj mi odpustijo nezvestobo in napad moj, in da naj povsod razglasijo moje čutila.

Tedaj vi vsi, ki ste me posnemali v grehu, posnemajte me v pokorjenji, živite po sv. katoliški veri, to naj se tako zgodi, da večkrat prejemajte zakramente, poslušajte keršanski nauk, razlaganje sv. evangelija, da se varujete preklinovanja (bogokletstva), častite svoje višje, se ogibajte slabih tovaršij, se priporočajte žalostni Materi Božji. Kratka molitvica, ki sem jo vsak dan molil na čast Materi Božji, me je rešila.

Berite dobre bukve. Branje dobrih bukev od tistega časa, kar so me vjeli, je razsvetlilo in spreobrnilo moje serce. Okrepčan s sv. zakramenti, želim oprati s smertjo svojo krivico.

Po zasluženji Jezusa Kristusa, presvete Marije D., sv. Jožefa, čigar ime po nevrednem imam, upam priti v večni raj. Pa če bi hotel Bog, da bi kaj časa v vica-h terpel, priporočam se vam v molitev, sv. mašniki, dobri kristjani!

Hvala bodi straži, ki mi je skazovala toliko ljubezni, hvala vsim, ki so mi stregli. Odpuščam vsim, ki so mi kaj hudega storili, kakor tudi želim, da naj mi oni odpustijo moje napake, in da naj mi pred vsim Bog odpusti, meni ubogemu grešniku. In tako upam slišati v svojem sercu besede, ktere je govoril Jezus Kristus dobremu razbojniku: Še danes boš z menoj v raju. — Jože Monti.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Za veselo novo leto naznanimo, da pravila za katoliško družbo so od vlade poterjene.

19. grud. so bile na novo predložene in 23. že rešene; začasni odbor in prihodnji družniki v tej naglici spoznavajo dobro voljo od vladine strani. Zdaj pa se precej prično novi udje sprejemati; pri vsakem začasnem odborniku se zamore vpisati, kdor želi pristopiti. Tukaj je lepa priložnost, da dežela svoje katoliške misli razodene. Pristopi naj vsak, komur ni žal za 10 novih na mesec. S tem ne bo imel le kar naslova, da je ud katoliške družbe na Kranjskem, temveč pospeševal bo njen namen v povzdigo katoličanstva. Za vse ugovore in lažnjive podtikanja naj se nihče ne meni; katoliška družba želi živo delati v prid katoličanstva in človeštva, in ničimur ne bo lasú skrivila, kar je dobro in pošteno.

Z naslednjim klicem vabi začasni odbor častite rojake k pristopu v katoliško družbo:

Katoličanom na Kranjskem!

Odbor katoliške družbe na Kranjskem, ktera je sedaj postavno osnovana, vabi k pristopu v družbo.

Družba je verska in dobrodela; njen namen je tedaj pred vsem drugim: oživljati in razširjati katoliško zavednost, buditi čutstvo dolžnosti do cerkve, domovine in družine, pa tudi skazovati dela keršanske ljubezni, posebno s pospeševanjem keršansko-katoliške odrede, s podpiranjem ubožnih in bolnikov in pa z boljšanjem zagrešenih.

Pomočki k temu bodo: Shodi družbenikov; govori in branja; izdavanje podučnih spisov; razširjevanje dobrih katoliških bukev za blaženje nrvnosti in življenja; napravila se bo lastna bukvarnica in če bo mogoče tudi besednica (Ressource); nabirali se bodo radovoljni darovi kakoršni koli za blažilne družbine namene; vstanovljale in podpirale katoliške odredilne naprave in naprave za ubožne in bolnike, pa tudi poboljševalnice, delavnice itd., kolikor bodo pomočki dopuščali.

Da se denar za te namene dobi, plača vsak družbenik na mesec v družbo 10 krajcarjev.

Vsak katoličan je lahko družbenik, ki naznani, da želi k družbi pristopiti in ga družbini odbor v družbo sprejme.

Za zdaj sprejemajo podpisani družbini odborniki te naznani, pa prosijo vse tiste, ki so odboru že poprej pisмено razodeli željo po bralni družbi, in vse, kateri koli želé pristopiti, da naj sedaj napoved k pristopu v katoliško družbo razločno naznaniti blagovolijo.

V Ljubljani 3. januarja 1869.

Viljem grof Wurmbrand, c. k. komornik in pervomestnik v odboru. Dr. Andrej Čebašek, profesor bogoslovja. Dr. Eth. H. Costa, deželni odbornik. Matija Gerber, bukvozev in hišni posestnik. Luka Jeran, duhovni pomočnik v Ternovem in vrednik „Zg. Danice.“ Frančišek Kramar, korar in vodja ljublj. semenišča. Matej Močnik, učitelj mestne št. Jakobške šole. Matija Šreiner, pasarski mojster in hišni posestnik. Jožef Šventner, čevljarški mojster in hišni posestnik. Jožef Zupan, korar in fajmošter pri stolni cerkvi.

Iz slovenske Bistrice, 23. grudna. R. T. (Po nezgodi nekoliko zakasnjeno, torej bolj v posnetku. Vr.) Sijajno smo preteklo nedeljo katoličani tukaj zmagali, akoravno svet še nič ne vé o vojski, ki smo jo tisti teden tukaj bili. Naš g. kaplan sploh se jako prizadevajo, da bi se med katoliškimi Slovenci več življenja vnelo. O svojem prihodu so bili med ljudstvo spravili do 80 iztisov knjižice: „Konkordat, Cerkev, Šola“, kar so jim pa tisti liberalci tukaj hudo zamerili, ki so o svojem času v imenu vsih tukajšnih Slovencev peticionirali in protestirali zoper konkordat, zoper verski značaj naših šol in zoper papežev nagovor. Celo pomemčili so knjižico in iskali, da bi v nji kaj dobili zoper g. kaplana; pa zastonj. (Niso mar vedili, da je o dosti hudem času — Giskrovih okrožnic zoper duhov-

stvo — brez spotikljeja na Slovenskem dan zagledala? Vr.) —

Molcé o marsičem drugem, naj omenim, da je zbudilo tudi šunder, ko so g. kaplan v adventu ljudstvu katoliško-politiške družbe priporočili, da se katoliška zavednost bolj budi, keršanska omika in obče koristne znanosti širijo.

„To ne bo drugjega kakor same čitalnice med kmeti!“ so eni nasprotnikov klicali. Ko so jim drugi pravili, da je govorjenje za kako katoliško društvo, so zopet modrovali: „Zoper vlado, zoper nove postave bo kaplan ljudstvo šuntal; to je pa še hujše! Proč mora še ta teden!“ — Tožijo tedaj g. kaplana pri okrajnem glavarstvu, pa ker se družba napravlja vse skozi postavno, niso nič drugzega opravili, razun da je c. kr. okrajno glavarstvo v Mariboru srenjske predstojnike z okrožnico opomnilo, da se taki zbori le po postavi od 15. nov. 1867 smejo napravljati, in da jih morajo predstojniki razgnati, ako bi se drugač napravljali, kar se že tako ima véditi.

V nedeljo popoldan, 20. grud., je bil katoliški snid napovedan v Cigelnici pri slov. Bistrici, da bi se posvetovali zastran nove družbe. Hiša je bila polna ljudi, do 120 samih posestnikov je bilo povabljenih, ki so navdušeno sprejeli g. kaplanov nagovor. Pravila so se prečitale, razložile, in nato se zagotovijo vsi posestniki cigelniške okolice za pristop k prihodnjemu društvu, ki smé v 4 tednih še le pričeti svoje djanje.

Izvoljen je začasni odbor, ki je poslal pravila za družbo c. kr. okrajnemu poglavarstvu. Tudi druge srenje naše fare bodo napravile take društva, in enako se sliši od sosednjih duhovnij. Le časnika bi živo potrebovali, ki bi našemu namenu zadostoval.*)

Pristavek. Tudi po nekterih družih občinah so se katol. družbe že osnovale, toda sem ter tje s pritežnostjo, ker se zoper postavno od nasprotne strani močno kljubuje.

Maribor. A. Božični prazniki so nam bili zopet duhovskega veselja donesli. — Po navadi prejšnjih lét so tudi letos gg. bogoslovci napravili na večer sv. Štefana mično veselico, ki ima podobo nekake akademije. Predstavljalo se je naj preje „darovanje sv. treh kraljev“, po g. bogoslovcu L. prav umetno dramatično sestavljeno. — Sledeli so potem govori skoraj v vseh evropskih jezicah; slovanščina donela je v domačem slovenskem, v častitem staroslovenskem in hervaško-serbskem jeziku. Razun teh je bil govor v gerškem in latinskem jeziku. Med govori je pevski zbor primerne pesmi zapel. Po dokončanih govorih je bilo srečkanje pripravljenih darov. Vse to je lepo in prav, ker javni govori so za mladino kaj podučljivi in zbudljivi. —

V nedeljo potem je društvo rokodelcev obhajalo božično veselico in ob enem tudi spomin svojega vstanovljenja. Šteje nekaj čez 60 udov in ima za voditelja preč. g. Kovačiča, bogoslovskega profesorja, ki se z veliko marljivostjo in doslednostjo trudi, da društvo čversto stoji in svoj lepi namen zveršuje. — V Kartinovi dvorani so igrali rokodelski tovarši dve šaloigri kaj živahno in ljubo. Smeha po dvorani ni bilo ne konca ne kraja. Počastili so predstavo s svojo nazočnostjo: mil. knjezoškof, gospoda grofa Brandis, Mariborski in Slivniški, in nektre druge odlične osebe. — Čuditi se je le, kako da mestno starešinstvo in druga gospoda obertnijskega stanú toliko hvale vredno društvo

*) Ljubljanska, zdaj poterjena družba bode svoje reči obširno razglasovala po Danici, kakor je znati, sicer pa tudi po Nov. in Triglavu. Ako se bode društvo močno razširjalo, česar se nadjamo, je verjetno, da bode treba Danici po večkrat na teden izhajati, in ako ste tudi verli štajarski katoličani z nami vred te misli, da je za družbe in občinstvo naj boljše, ako imajo v enem časniku vse društvene naznanila skupaj, tedaj blagovolite pošiljati svoje poročila v „Danico.“ Vr.

skoraj čisto prezira in se zanj ne zmeni. Smešen svet zares; vedno imajo ljudje na jeziku, in „Marb. Ztg.“ skoraj v vsakem predalčku besedo: naprej z obertnijo! — in tu, ko se obertnikom in rokodelcem naj lepši priložnost ponuja, napredovati in izobraževati se, — tu sem ti ljudje svojih oči ne obernejo! Če pride pa kak neznan blebetač s pismi pod pazduho, ter zakliče k „vorlesung i“ obertnike, berž jih je vkupaj kot listja in trave, da potem, ko je „vorlesunga“ pri kraju, drug družega belo gleda, ter poprašuje: „was hat er g'sagt?“ „I weiss es nit!“ Ne mara, moti ljudi to, da je rokodelsko društvo „katoliško?“ Pa le počakajte; nevihte hudih časov na družbinskem in političnem obnebjji vas bodo že zopet pokatoličile! —

Iz Tersta, 3. pros. (Naznanilo in popravek.) Naš premilostni škof letos božični večer niso bili v Terstu; da svojo dolžnost dopolnijo tudi do družega svojega sedeža, so bili šli letošnje božične dni praznovati v Kopar. Pri sv. Justu v Terstu pa je na Sveti večer, kakor tudi ob desetih drugih dan in na sv. Štefana veliko opravilo imel p. n. gospod prošt dr. Šneider. Opomnim naj še, da v cerkvi in tudi pred cerkvijo je bilo vse v redu in mirno. Se vé, da je bilo straže dosti, kakor vsako leto, in letos še veliko več, ker so časi bolj nemirni, in ker se je slišalo govoriti od ene in druge nerodnosti, ki jo namerjajo rogovileži, — pa, kakor pravim, ostalo je le pri besedah; cerkev sv. Justa pa je bila z verniki do čistega natlačena. (S tem naj se popravi, kar je bilo v zadnjem listu „Zg. Danice“ po pogršku naznanjeno. Vr.)

Razprave in odprave.

Inimici hominis domesticus ejus.

Odkar je glas počil, da se v Ljubljani snuje katoliška družba, je „Slov. Narod“ jel nergati in po malem pikati naj veljavniša njena začetnika gr. Wurmbranda in dr. Kosta. V zadnjem (115.) listu lanskega in v 1. t. l. je pa svoje misli z vse hvale vredno odkritoserčnostjo povedal, ter zaklical 31. grudna naše geslo mora biti: „Vse za Slovenijo, naj prvo!“ Ravno tam Slovence svari pred razterganjem v dva tabora, ker to bi domači reči v današnjem položaji škodilo. Kako je to, da „Slov. Narod“ govori o dveh taborih? Dosihmal smo mislili, da smo mi Slovenci v narodnih in cerkvenih rečeh vsi le v enem taboru: sej sam pravi, da se ni nikdar vtikoval v dogmatiko in nauke katoliške cerkve. Mar on hoče reči, da je tudi med Slovenci tako zvana liberalna stranka, ktera toliko časa hodi s katoliško, ali če hočete reči, s klerikalno, dokler je potrebuje?

Se mar „Narod“ boji, da bi katoliška stranka kedaj nasprotovala opravičenim narodnim tirjatvam? Ali pa se boji, da bi liberalna stranka utegnila nasprotovati tirjatvam katoliškim, in da bi v tem neljubem primerljeju napravila se dva tabora, ter slučaj: „Duobus litigantibus tertius gaudet?“ Dokler katoličan zvest ostane svoji veri in katoliškemu principu, ne more sovražiti pravičnih tirjatev, še manj pa zatajiti svojo narodnost; ali kedar mu gre za versko zavest in narodnost vstrič, takrat si pa ne pomišljuje — tudi ne le en sam trenutek ne, za kaj bi naj prvo skerbel. Komur versko prepričanje, komur verska zavest ni nad vsem minljivim naukom in načeli njegovega časa, temu vera ni kar nič; to je Bog in Zveličar kar na ravnost povedal: „Kdor očeta ali mater bolj ljubi kakor mene, ta mene ni vreden.“ S tega stališča dela katoličan svojo politiko, s tega stališča se oklene stranke, ktera, če že ne brani, saj ne napada njegovega principa; s tega stališča ljubi tudi katoličan svoj narod, svojega bližnjega. Njemu je njegova verska postava povsod prvo geslo, po katerem ravná; ona mu je bandero, pod ktero se vstopi v dru-

žinskem in državnem življenji. Pravični iz vere in v veri živí. V tem je pa tudi vsa skrivnost katoliške stranke očita. „Narod“ sicer pravi, da je božji Zveličar svojo cerkev na skalo zidal, da pa ima slovenska narodnost na vsih straneh sovražnikov. Kaj jih mar katoliška cerkev nima? Poprej se bodo liberalci iz vsih taborov zedinili, kakor pa bode novošegno liberalstvo in vse, kar za njim gre, frajnavrarstvo, nejeverstvo s katoličanstvom pomirje sklenilo. — Da so res sedaj silno nevarni časi prišli za katoličanstvo, se vsak lahko prepriča, kdor koli se kaj na okrog ozira. Vnemarnost in oterpnjenost do katoliških resnic se širi z višjih in učenih krogov v nižje. „Narod“ nas sicer s tim tolaži, da skerb za cerkev Bogu izročimo, mi pa skerbimo pred vsim za narodnost, kakor da bi bila ona Božja obljuba, da ostane pri svoji cerkvi, mehko zgavje za vne-marne katoličane, ne pa vesela tolažba in sladko upanje tem, ki delajo in se poganjajo za resnico in pravico. Sveta cerkev ima res obljubo za svoj obstanek, ali ne za ta in uni narod, ta in uni kraj; sveta cerkev je obstala, da si so jo zapustili mogočni narodi, in tudi ne bo razpadla, ako se tudi mali narodič slovenski razdvoji v dva tabora, v liberalnega in katoliškega. Cerkev bi sicer britko obžalovala zgubo, ali še huje bi bil tepen narod. Vse to nam pa kaže, da je ravno dan danes in med nami treba družbe, ktera, ne gledé od kod te pušice leté, se zaveda svojega katoličanstva in katoliško prepričanje in versko zavest stavi pred narodno, in ki neprestrašeno dela, ne upa pa na svojo moč, marveč na božjo obljubo. —

„Narod“ se tudi katoliškemu društvu kosmato pači, kakor bi se imelo očitno po ogleh po persih tolči itd. (Mi tega nismo našli v pravilih, ne mara „Narod“ bolj bistro vidi?), „Slovenija“ pa da je potrebo ubožnih konstit. ver-einu prepustila, in nas prav lepo podučuje. Ali je to očitanje nalašč ali iz nevednosti? — Ko je bil odbor kat. družbe zbran pri posvetovanji pravil, je g. dr. Kosta govoril o kuhinji za ubogo ljudstvo in sobi, v katero naj bi se reveži po zimi gret hodili. Pravila so bile pri vladi, in med tem časom je pa postalo konstituc. društvo ravno te misli ter razglasilo, da hoče skerbeti za napravo podobne kuhinje. Toliko v odgovor „Narodu“ in tudi drugim, ki se za to brigajo. Naj pa še to pristavim, da naš Zveličar nikoli in nikjer molitve same na sebi ni grajal, in da si dan danes ljudje s pobožnostjo ne iščejo in ne pridobé pred svetom slave in veljave, marveč vse kaj drugega.

Katoliško društvo je pa v tej reči v konst. društvu našlo zaveznika, kterege se ni nadjalo, in „pauperes semper habebitis“ veljá nam in vam.

Dopisnik —r— v 1. listu pa se zaganja v grof Wurmbranda in v plemstvo; vse mu je sumljivo, kar začne plemstvo, — „tudi če se na keršansko stalo postavlja,“ je njemu vse hinavstvo!! To, in kar je znil o škofovski vseoblasti, ni vredno daljnega ozira.

M. Močnik.

Razgled po svetu.

Iz Benedk imajo „Tir. Stim.“ naznanilo, kako se godi v „svobodni državi“ laški s šolstvom. Ondotni „liberalčki“ („liberaluhi“ Tagbl. niso všeč) si skerbé zgo-dej svoje „berleze“ odrediti. Noben oče ne smé otroka v drugo šolo pošiljati, kakor le v šole tako imenovane „svobodne pravne države.“ V teh šolah so pa pogosto naj zaničljiviši ljudje in učeniki. Dopisnik pravi: „Sej poznam učenikov ljudskih šol in kraljevih profesorjev, ki so zdajci majhen del svojega življenja prebili med tatovi in hudodelniki, in potem, kar je spodobno in prav, v ječi; po novi éri pa so dospeli k svobodni in so prav lepo oskerbljeni. Ondes-Reggio, pošten

katoličan v florenškem zboru, je torej nasvetoval, da naj se raji dopusti popolna svoboda v naukih. Zdaj so radovedni, če bode liberalna večina, ki ima sicer polne usta same svobode, dovolila ali ne, da bi smel oče otroka izrediti po svojih načelih? V tej deželi „zlate“ prostosti ni skorej nobene za živež potrebne reči, na katero bi ne bil davek naložen. Tudi od svinj morajo davek plačevati, in sicer od vsake svinje, ki jo zakoljejo, 27 frankov! Ta svinjski davek je v več mestih, kakor v Bolonji, že rogoviljenja zbudil, ki so se s tem dokončale, da so liberalni „gospodje“ par kmetov vstrelili. — Za očitno varnost, pravi dopisnik, je zmiraj slabše; kolikor „svobodniši“ je naša „pravna država“, toliko bolj gré v šibre očitna npravnost (čednost). Nedavno so civilisti v Turinu napadli in ranili 2 vojaška častnika in 2 gospoda; dva sta že umerla. V Padvi so bili sklenili Sveti večer službo Božjo zmotiti in duhovstvo že v kraj spraviti. Le pod brambo vojaštva se je premogla Božja služba opraviti, in pa — hvala Bogu — brez motenja. — Misli se tukaj, da bo kmali rovarstvo zbučalo. Benedke so posebno hudo spodrite. Dopisnik sklepa s čudnimi besedami: „Bomo vidili, kaj prinese novo leto. To je gotovo, da ob koncu leta 1869 ne bo italijanskega kraljestva, pa tudi ne italijanske republike. —

„Unità catt.“ 3. t. m. pa piše tudi znamenite besede: „Ni brez ljudi tudi na Laškem, ki se po svoji vraži bojé leta 1869, ker se je pričelo s petkom. Tem naj opomnimo, da začeni od Vélikega petka, ob katerem je bil pekel premagan, je bil petek skorej zmiraj dan zmage. Povedali bomo 3 velike petke: 1. Vhod Bogomira Buljonskega v Jeruzalem. 2. Večer rešen mohametanstva s pridobitvo Granade. 3. Najdenje novega sveta po Kristofu Kolumbu. Ti dogodki nam dajejo upati l. 1869 treh velicij zmag: 1. Popolnega oprostenja Rima, novega Jeruzalema, od rovarstva. 2. Otetja Evrope od novih musulmanov brezvladja, socializma in lažnjivega liberalstva. 3. Novega sveta, ki naj se razodene iz vesoljnega zbora z razglašanjem večnih resnic, in svetih načel katoliške npravnosti. Fiat! fiat!

Iz Poljskega. „Gwiazdka Ciasinska“ piše: Duhoven Aleksij Ant. Tomicki, fajmošter v škofii kamenicko-podlaski, kterege je bila Moskva poslala l. 1863 v gubernijo kostromsko, da bi tam ustanovljal farne šole, je bil nedavno romal v Jeruzalem in v Rim. Tu je bil pri sv. Očetu in mu je izročil spominski spis, v katerem je poznamljal trude in terpljenje poljskih pregnancev na Ruskem. Iz tega spisa je po „Tygodniku kat.“ med drugim to očitno, da je do 150.000 Poljcev odgnanih v Sibirijo in na notranje Rusovsko. Kacih 40.000 je siljenih k težkim delom; po ječah jih je do 30.000; mnogo je med njimi duhovnov; 70 do 80 tisuč je tacih, ki so brez obsodbe odpeljani v notranjo Rusijo za Volgo. Plačujejo jim po 3–4 ruble na mesec, s čimur ni moč izhajati; v ti versti je 7–800 duhovnov. (To nasilno djanje utegne Rusu svoj dan razdjati njegovo silno cesarstvo! Postavimo, da bi bilo morebiti število sem ter tje kaj presiljeno, je le vendar to hudo hudo za uboge katoliške Poljce.)

Razne novice. Govori se zdaj, da omenjeni snid evropskih vlad za pomirjenje Krečanov in Grekov s Turki se ima pričeti 9. t. m. v Parizu. Anglija in Francija ste menda s tem zadovoljni, da naj na Kandii gla-sovanje razloči, če se hočejo z Grecijo zediniti, ali pod Turčijo ostati, bodi si že v sedanjem stanu ali pa kakor posebna knežija pod turško brambo. Ker je na otoku dve tretjini kristjanov in le samo tretjina musulmanov, je pač očitno, kam se bo prebivavstvo obrnilo. Sicer „Östen“ piše, da ni res, da bi se vsa Kreta bila

podala Turkom. — Rogovilska vlada na Španjskem je dala več ljudi zapreti, ki so pri sedanjih volitvah kortezov govorili v prid monarhijsko-katoliških kandidatov. To dokazuje, kako beriško-liberalni so lazi-liberalci! — „Tir. Simmen“ v daljšem prevdarku pretehtujejo, kako je l. 1859 Napoleon z vojsko zoper Avstrijo dal izgled za narodni princip; zdaj l. 1869 pa mora molkom molčati, ko z ravno tem principom Prusija rije v južno Nemčijo, Rusija v Turčijo. — Rusi neki Varšavo vterjujejo in na Poljskem vojenstva zbirajo. — V Rim je pred Božičem veliko tujih gospodov prihajalo, zlasti tudi izmed učenih pripravljat se za prihodnji cerkveni zbor. —

Iz Ljubljane. Govori se, da pride v Ljubljano na gimnazijo g. prof. M. Wurner iz Kranja na mesto g. dr. J. Rumpfa, in prof. Bl. Hrovat v Celje; g. vit. Rilský pa gre iz Ljubljane za prof. v Černovice.

— **Sliši se vesela novica**, da je misijonar in vesoljni namestnik prečast. g. Ignacij Mrak postal škof in naslednik ranj. g. Fr. Baraga.

— Kakor je bilo lani že napovedano, jame res družba sv. Mohorja dajati na svetlo kratkočasni in podučni list za slovensko ljudstvo „Besednik“, ki bode veljal za celo leto 2 gl. 50 kr., za polleta 1 gl. 30 kr.; dijakom pa, ako se jih deset skup oglasi in z naročilom pošljejo tudi naročnino, za polleta 1 gl. Pervi pomočnik pri vredovanji bode tajniku dobro znani g. A. Umek. Kaj več o tej modri vstanovi morebiti prihodnjich.

— Kakor doslej pet let, se dobiva tudi VI. leto „Jezičnika“ ali pomenkov o slov. pisanji v posebnem natisu nekaj pri g. Gerberju. Izbral si je sedaj novo obliko po abecednem redu na podlagi staroslovenščine do čerke L. Kaj več o njem, kadar se doverši v tej obliki.

Iz Zagreba. Sv. Oče so 21. grud. u. l. korarja p. n. g. Luka Petrovića odmenili za škofa Kalidonskega v nev. dež. in za pomočnika kardinalu nadškofu zagreb-skemu. Naznanuje se pa, da je preč. g. Petrović v noči sv. Silvestra od mertuda zadet nagloma umerl. Ravno tako se bere, da je prevzviš. kardinal Havlik tedaj nevarno obolel.

Prošnja.

V molitvenih bukvicah: „Družbine bukvice za dekleta“ je pesem, ktere prvi stavek se tako-le glasi:

Prelep vertec vidim stati,
S cvetjem čednosti nas'jan,
Lesketá se v zarji zlati,
S svetim navkom okopan;
In cvetlic prelepo cvetje
Je pobožnih duš zavetje;
Vert je križu posvečen,
In Marii izročen.

Prosim, naj mi napravi kdo napév na to pesem, naj ga pošlje do konca februarja vredništvu „Zgodnje Danice“, ktero ga bo v presojo dalo, in za naj lepši napév 20 gl. plačalo. Napév naj bo vesel, vendar popobožen in ne pretežek, da ga bodo deklice pri svojih zborih skupaj, pa tudi po samem lahko pele.

Jožef Rozman, konjiški dekan.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Razpisana je Poljanica 12., Rob pa 15. grud.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Z Grada; G. S. P. 1 gl. 50 kr. sr. — Fr. P. 1 gl. d. sr. — M. P. 1 dvajsetico st. den. — G. J. Št. 1 gl. sr. — Vdova za-se in svojim otrokom za gorečnost v dobrem prosi sv. blagoslova in daruje 2 terdnj. ali 3 gl. d. sr. — Za sv. blagoslov in srečno zadnjo uro 1 gl. —

Za afrik. misijon. Po g. vodju J. Rozmanu 3 gl.